

Pr Kaja Kallas
peaminister

5.02.2024

ARUPÄRIMINE

Eesti kriitilisest demograafilisest olukorrast

Lugupeetud peaminister

Statistikaameti poolt avaldatud värsked andmed näitavad ilmekalt, et demograafiline olukord Eestis on tõsiselt murettekitav. 1. jaanuaril 2024 oli Eesti rahvaarvuks 1 366 491, mida on 607 inimese võrra rohkem kui aasta tagasi. Ühest küljest võiks olla rahul sellega, et kokkuvõtvalt on saldo positiivne, aga faktidesse süvenedes saame teada, et rahvaarvu muutust aitas napilt plusspoolel hoida mitte sündimus vaid positiivne rändesaldo ehk Eestimaa elanikkond on suurenenud veidi üle 600 inimese võrra tänu sisserändajatele. Sündimus on Eestis juba teist aastat järjest püstitamas uusi miinusemärgiga rekordeid: sarnastelt aastaga 2022 iseloomustab ka 2023. aastat rekordiliselt väike sündide arv, mis on aasta varasemaga võrreldes 925 võrra väiksem. Statistikaameti andmetel sündis eelmisel aastal Eestis 10 721 last, mis on väikseim sündimus alates aastast 1919, mil hakati esmakordselt järjepidevalt statistikat avaldama. Muide, ka sisserändajate arv on viimase aastaga allapoole läinud ja eeldatavasti see tendents jätkub.

Eesti Vabariigi põhiseaduse preambulas on kirjas, et meie kõigi ühine eesmärk on kindlustada ja arendada riiki, mis peab tagama eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise läbi aegade. Praegu oleme hästi keerulises, võib isegi öelda kriitilises demograafilises seisus, kus sündimus on läbi ajaloo madalaim ja seda juba kaks aastat järjest. Loomulikult võib ennast lohutada sellega, et olukord Euroopas ongi praegu keeruline ja ka meie naabritel (Lätis ja Soomes) püstitab sündimus negatiivseid rekordeid. Aga kas see tähendab, et Eesti riik valitsuse näol võibki sellise olukorraga lihtsalt leppida ja tegevusetult pealt vaadata?

Tegelikult on praeguseks Vabariigi Valitsus teinud samme, mis perspektiivis viivad sündimuse pigem veelgi rohkem allapoole. 1. jaanuarist 2024 vähendas koalitsioon paljulapseliste perede igakuist toetust 200 euro võrra, kaotas ära selle toetuse indekseerimise, lastega seotud maksusoodustused ning paljulapseliste perede laste huvihariduseks mõeldud toetuse. Samal ajal jäi esimese ja teise lapse peale makstav igakuine toetus 80 euro peale ja kolmanda lapse peale makstav toetus 100 euro peale. Võttes arvesse üldist inflatsiooni taset ja valitsuse otsusena käibemaksu suurendamist käesoleva aasta 1. jaanuarist, võib julgelt öelda, et need summad on pigem sümboolsed ega aita märgatavalt lastega peresid.

On ilmselge, et Eesti inimestel puudub kindlustunne ja usaldus valitsuse perepoliitika vastu, mille tulemusena on sündimus rekordiliselt langenud ja demograafiline olukord muutunud hästi keeruliseks või lausa kriitiliseks. Selle asemel, et tekitada ja suurendada inimestes kindlustunnet, tõstab Vabariigi Valitsus makse ja aktsiise ning kärbib peretoetusi.

Eeltoodust tulenevalt palume Teil vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse paragrahvile 139 vastata järgmistele küsimustele:

Arupärinuse

05.02.2024 Nr. 597

1. Millisena näeb praegust demograafilist olukorda Eesti Vabariigi valitsus? Kas Eestimaa rahvas peab muretsema oma kestmise pärast või kõik on korras ja riik ei pea tekkinud olukorda sekkuma?
2. Kas valitsus peab vajalikuks praegust demograafilist olukorda muutma hakata? Kui jah, siis mida kavatseb valitsev koalitsioon selles suunas teha?
3. Kas valitsust rahuldab olukord, kui Eesti demograafiline saldo on positiivne (veel) ainult tänu migratsioonile ehk sisse­rändajate arvule? Kas valitsuse jaoks ei ole vahet, kuidas kasvab rahvaarv – kas sündide arvu või sisse­rändajate arvu suurenemise tulemusena?
4. Kas Teie arvates viimased Vabariigi Valitsuse poolt tehtud sammud – paljulapseliste perede toetuse märgatav vähendamine, selle toetuse indekseerimise kaotamine, lastega seotud maksusoodustuste kaotamine, paljulapseliste perede laste huvihariduseks mõeldud toetuse kaotamine, esimese, teise ja kolmanda lapse peale makstava toetuse külmutamine hästi madalal tasemel, käibemaksu- ja kütuseaktsiisimäära suurendamine, mootorsõidukimaksu planeeritav kehtestamine – aitavad kaasa perede kindlustunde ning sündimuse arvu suurenemisele?
5. Oma vastuses 24.01.2024 Riigikogu infotunnis ütlesite, et „laste eest hoolitseda on vanemate kohus, see ei ole riigi kohustus ja lapsi ei kasvata riik, vaid vanemad“. Kas see ongi ametlik valitsuse hoiak, et rasketel aegadel nagu meil praegu ei tasu lastevanematel loota riigi, vaid ainult iseenda peale? Kas selline hoiak aitab Teie arvates perspektiivis kaasa suuremale sündide arvule?
6. Samas infotunnis loetlesite meetmeid, mis Teie arvates võiksid sündimust parandada: soolise palgalõhe vähendamine, pere- ja soopõhise vägivalla vähendamine, perelepitussüsteem, elatisabi suurendamine neile lapsevanematele, kes jäävad lastega üksi. Kas need meetmed on Teie arvates päriselt efektiivsed ning kas nendest piisab, et tagada peredele kindlustunne ja parandada demograafilist olukorda Eestis?

Lugupidamisega

Riigikogu liikmed:

1. Vadim Bebbrovitsev VBebe
 2. Aleksei Tšeplov Tšeplov
 3. Anastassia Kovalenko Kovalenko
 4. Aleksei Jorgafor Jorgafor
 5. Lauri Laats Laats
 6. Andrei Korobenko Korobenko